

Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Üzerine Bir İnceleme

Analysis On Speacial Field Competencies Of Turkish Teachers

Fahri TEMİZYÜREK¹

Taner AKSOY²

Başvuru Tarihi: 05.03.2016

Yayına Kabul Tarihi:25.05.2016

Özet: Öğretmen yeterliği eğitim sistemimin temel konularından birinin teşkil etmektedir. Çünkü eğitimin hedeflenen amaçlara ulaşması öğretmenlerin sahip oldukları yeterlikle yakından ilgilidir. Şüphesiz her ders ve bu dersin öğretmenin yeterliliği eğitim sistemimiz sağlıklı işleyebilmesi açısından hayati öneme sahiptir ancak Türkçe dersini diğer derslerin bir adım önünde düşünmek gerekir. Zira bütün öğrenmelerin temelini dil oluşturur. Bu yönüyle Türkçe dersi diğer derslerin öğrenilmesine temel teşkil etmektedir. Türkçe dersinin taşıdığı önem Türkçe öğretmenlerine daha fazla sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumluluk Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliği meselesini ön plana çıkarmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konu ile ilgili çalışmaları vardır. MEB'in yanısıra Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliği ile ilgili lisansüstü çalışmalar da yapılmıştır. Araştırmanın temel veri kaynakları YÖK veri tabanında bulunan 4 adet lisansüstü tez çalışmasıdır. Farklı zamanlarda yapılan bu çalışmaların ortak noktası Türkçe öğretmen yeterlikleri üzerine olması ve temel ölçüt olarak MEB tarafından yayınlanan 'Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'ni almasıdır. Bu tezler yöntemleri, problem, alt problemler ve sonuçları bakımından incelenerek aralarındaki benzer ve farklı yönler ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: *Türkçe Dersi, Öğretmen, Yeterlik, Özel Alan Yeterliği*

Abstract: Proficiency of teachers form one of the key issues in the system of education. Because the system of education's reaching the projected goals is closely related to the proficiency of teachers. Beyond any doubt, each course and the proficiency of the teacher of the course is vital in terms of a reliable system of education. However Turkish lessons should be considered one step ahead of other lessons. Because language constitutes the basis of learning. In this respect, Turkish lessons form the basis for the learning of other lessons. The importance of Turkish lessons land the teachers with more responsibility. This responsibility features the issue of Turkish language teachers' proficiency of specific fields. Ministry of National Education has some exercises on this subject. Other than the Ministry, some postgraduate studies have been carried out on Turkish language teachers' proficiency of specific fields. Basic data sources of this study are four postgraduate dissertations which are located in the database of The Council of Higher Education. Common grounds of these dissertations are that, these four studies are all on Turkish language teachers' proficiency and their main criterion is "Turkish Language Teachers' Proficiency of Specific Fields" published by the Ministry of National Education. These dissertations have been examined with regard to their methods, problems, sub problems and conclusions and it is aimed to present similar and different aspects of these dissertations.

Keywords: *Turkish Lesson, Teacher, Proficiency, Proficiency Of Specific Field.*

Giriş

Eğitim kavramı bir toplumun çağdaş yaşamında ve geleceğe yönelik planlamalarında en etkili kavramdır. Çünkü bir milletin maddi ve manevi unsurlarının gelecek nesillere aktarımı eğitim yoluyla gerçekleşir. Bir eğitim sistemimin en önemli yapı taşı ise öğretmenlerdir. Zira öğretmenler eğitim sisteminin önerdiği çalışmaları uygulayan konumdadırlar. Bir yerde eğitimden bahsedilebilmesi için iki ana unsur göze çarpmaktadır: öğretmen ve öğrenci. Sistem, öğrenciden asgari fiziki ve zihni unsurlar dışında bir yeterlik beklemez çünkü eğitimin amacı öğrenciyi yeterli hale getirmektir. Ancak öğretmen için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Geçmişten günümüze eğitim sistemimizin üzerinde durduğu en önemli konulardan biri

¹ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, fahri@gazi.edu.tr.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, taneraksoy55@gmail.com

öğretmen yeterlikleridir. Şüphesiz her ders ve bu dersin öğretmeninin yeterliliği eğitim sistemimiz sağlıklı işleyebilmesi açısından hayati öneme sahiptir ancak Türkçe dersini diğer derslerin bir adım önünde düşünmek gerekir. Zira bütün öğrenmelerin temelini dil oluşturur. Bu yönüyle Türkçe dersi diğer derslerin öğrenilmesine temel teşkil etmektedir.

Öğretmenlik, 1739 Millî Eğitim Temel Kanunu'nda devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda öne çıkan nokta öğretmenliğin birçok farklı değişkeni bünyesinde toplayan ve uzmanlık gerektiren bir meslek oluşudur. Çetinkaya(2007)'ya göre öğretmenin niteliği ve yeterliliği eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür.

Türkçe öğretmenliği de öğretmenlik mesleği içinde Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında uzmanlaşmış kişidir. Türkçe dersi Türk çocukları için bir ana dili dersi olduğu için bu dersin öğretmenine diğer ders öğretmenlerine oranla daha fazla sorumluluk düşmektedir. Çünkü Türkçe dersinin kazanımları tek başına Türkçe dersinin sınırlarında kalmaz. Türkçe derslerindeki kazanımlara ulaşma düzeyinin diğer derslerdeki başarıyı da etkilediği çeşitli çalışmalarla ortaya konulmuştur (Albayrak, 2001; Aslanoğlu,2007; Aksoy ve Doymuş, 2011; Bayat, Şekercioğlu ve Bakır, 2014; Dindar ve Demir, 2006; Imam, Abas-Mastura ve Jamil, 2013; Keskin ve Baştuğ, 2010; Özdemir, 2013; Sertöz, 2003; Tatar ve Soylu, 2006; Ceran ve Deniz, 2015). Bu yönüyle Türkçe öğretmenin yeterlik sorunu bütün bir eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır.

Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Yeterlik 'bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi' (TDK, 2011; 2584) olarak tanımlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı genel öğretmen yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri üzerine yaptığı çalışmayı 2008 yılında yayınlamıştır. Bu çalışmada genel öğretmen yeterliklerinden bahsedildikten sonra alan bazında öğretmen yeterlik ölçütleri belirlenmiştir.

Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri 5 yeterlik alanı, 25 alt yeterlik ve 162 performans göstergesinden oluşmaktadır. Performans göstergeleri A1, A2 ve A3 şeklinde düzeylendirilmiştir (MEB,2008).

A 1 Düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 Düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 Düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir (MEB, 2008).

Yeterlilik Alanları

a. Türkçe Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme: Bu alan; Türkçe öğretim sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır. Bu alanda 4 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 19 performans göstergesi yer almaktadır (MEB, 2008).

b. Dil Becerilerini Geliştirme: Bu alan, öğrencilerin anlama ve anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme, dili doğru ve etkin kullanma, öğrencilerin gereksinimlerini dikkate alma, Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini yansıtmaya uygulamalarını kapsamaktadır. Bu alanda 9 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 69 performans göstergesi yer almaktadır (MEB, 2008).

c. Dil Gelişimini izleme ve Değerlendirme: Bu alan, Türkçe öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini belirleme, izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır. Bu alanda 4 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 27 performans göstergesi yer almaktadır (MEB, 2008).

d. Okul, Aile ve Toplumla İş Birliği Yapma: Bu alan, Türkçe öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle iş birliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır. Bu alanda 5 yeterlik ve 27 performans göstergesi yer almaktadır (MEB, 2008).

e. Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama: Bu yeterlik alanı Türkçe öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişime yönelik uygulamalarını kapsamaktadır. Bu alanda 3 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 23 performans göstergesi yer almaktadır (MEB, 2008). Öğretmen yeterliliklerinin, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde, öğretmenlerin seçiminde, öğretmenlerin işi başarılarının, performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılması beklenmektedir (MEB, 2008).

MEB'in gerçekleştirmiş olduğu 'Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri' çalışmasını temel alarak Türkçe öğretmenlerinin yeterliklerini inceleyen birçok lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı lisansüstü tezleri yöntem, problem cümlesi, alt problemler ve sonuçlar açısından inceleyerek şu sorulara cevap bulmaktır:

- Tezler yöntem bakımından benzerlik veya farklılık göstermekte midir?
- Tezler araştırılan problem cümlesi ve alt problemler bakımından benzerlik veya farklılık göstermekte midir?
- Tezler ulaşılan sonuçlar bakımından benzerlik veya farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılan tarama modeliyle yapılan bir çalışmada amaç araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışmaktır (Karasar, 2014;77).

Betimsel araştırmalarda araştırmacı, belli bir konuyla ilgili bulguları ortaya çıkarmak için gerekli çalışmaları yapar (Karasar, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu amaçla doküman analizi yönteminden faydalanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın temel veri kaynakları YÖK veritabanında bulunan 4 adet lisansüstü tez çalışmasıdır. Farklı zamanlarda yapılan bu çalışmaların ortak noktası Türkçe öğretmen yeterlikleri üzerine olması ve temel ölçüt

olarak MEB tarafından yayınlanan ‘Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’ni almasıdır. Tezler T1, T2, T3 ve T4 olarak kodlanmış ve çalışma boyunca bu kodlarla anılmıştır.

Bu tezler yöntemleri, problem, alt problemler ve sonuçları bakımından incelenerek aralarındaki benzer ve farklı yönler ortaya konmaya çalışılmıştır

Bulgular ve Tartışma

Tablo 1: Tezlerin Künyesi

Tez Kodu	Tez Adı	Tez Türü	Yazar	Enstitü	Anabilim Dalı	Üniversite	Şehir	Yıl
T1	Türkçe Öğretmeni Adaylarının Özel Alan ve Öz Yeterlik Algıları	Yüksek Lisans	İsa Yılmaz	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Türkçe Eğitimi	Atatürk Üniversitesi	Erzurum	2010
T2	Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği)	Yüksek Lisans Tezi	Yağmur Özge Özlük	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Türkçe Eğitimi	Kırıkkale Üniversitesi	Kırıkkale	2010
T3	Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri: Bir Durum Belirleme Çalışması	Yüksek Lisans	Kübra Şengül	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Türkçe Eğitimi	Fırat Üniversitesi	Elazığ	2012
T4	Türkçe Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Özel Alan Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Yüksek Lisans	Bilal Selçuk	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Eğitim Bilimleri	Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi	Muğla	2013

Tablo 1’de tezlerin künyelerine ilişkin bilgiler verilmiştir. Tablo incelendiğinde tezlerin tamamının yüksek lisan düzeyinde olduğu görülmektedir. T1 ve T2 tezleri 2010 yılında T3 tezi 2012 yılında T4 tezi ise 2013 yılında yapılmıştır. Üç tez Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında yapılmışken T4 ise Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yapılmıştır. Tezlerin tamamı farklı şehirlerde yer alan üniversitelerde yapılmıştır.

Tablo 2: Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Tez Kodu	Model	Evren	Örneklem	Veri Toplama Aracı	Verilerin Çözümlemesi
T1	Survey Modeli	Belirtilmemiş	141 Türkçe Öğretmeni Adayı	Öğretmen Yeterlilik Ölçeği ve MEB Özel Alan Yeterlilikleri Temel Alınarak Oluşturulmuş Anket Formu	SPSS Öz Paket Programı Kullanılmıştır
T2	Betimleme Modeli	Kırıkkale İlinde Görevli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri	Kırıkkale İlinde 74 Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	MEB Özel Alan Yeterlilikleri Temel Alınarak Oluşturulmuş Anket Formu	SPSS Öz Paket Programı Kullanılmıştır
T3	Betimsel Nitelikli Tarama Modeli	MEB’de Görevli Türkçe Öğretmenleri	Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) tarafından konan istatistiki bölge birimi sınıflandırmasına göre 12 istatistiki bölge biriminden birer il olmak üzere, toplam 12 ilde (İstanbul, Çanakkale, Aydın, Bursa, Ankara, Adana, Nevşehir, Zonguldak, Giresun, Kars, Elazığ, Şanlıurfa) görev yapan 579 Türkçe öğretmeni	MEB Özel Alan Yeterlilikleri Temel Alınarak Oluşturulmuş Anket Formu	SPSS Öz Paket Programı Kullanılmıştır
T4	Tarama Modeli	Muğla İlinde Görevli Türkçe Öğretmenleri	Muğla İlinde Görevli Türkçe Öğretmeni	California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve MEB Özel Alan Yeterlilikleri Temel Alınarak Oluşturulmuş Anket Formu	SPSS Öz Paket Programı Kullanılmıştır

Tablo 2 incelendiğinde tezlerin yöntem kısmında öne sürülen araştırma modellerinin isimlerinin farklı olduğu görülmektedir. Ancak bu fark uygulanan modelin farklı olduğu sonucunu ortaya koymaz. İsim farkı araştırma modelleriyle ilgili alanyazında tam bir kavram birliği olmamasından kaynaklanmaktadır. Oysa ismi geçen modellerin tamamı var olan durumu betimleme amacıyla kullanılan modellerdir. İsimler farklı olsa da alanda karşılaştığı durum aynıdır. Bu durumda ‘tezlerde kullanılan modeller aynıdır veya çok küçük farklara sahiptir’ ifadesi yanlış bir ifade olmaz.

Tezler evren ve bu evrenden seçilen örneklem yönünden de birbirinden farklı değildir. Sadece T1 tezinde evren belirtilmemiş ve örneklem 141 Türkçe öğretmeni adayından oluşturulmuştur. T2 tezinde evren Kırıkkale ilinde görevli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleridir. Örneklem ise 74’ü Türkçe 82’si

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olmak üzere toplam 156 öğretmendir. T3 tezinin evreni tüm Türkiye’deki Türkçe öğretmenleriyken örnekleme 12 istatistikî bölgeden birer ilde görev yapan toplam 579 Türkçe öğretmenidir. T4 tezinin evreni Muğla ilinde görevli Türkçe öğretmenleriyken örneklem bu öğretmenler arasından seçilmiş 150 Türkçe öğretmenidir. Evren ve örneklem açısından bakıldığında en kapsamlı tezin gerek bölge gerek örneklem sayısı bakımından T3 olduğu gözükmetedir. T3 tezinin sonuçları bu açıdan bakıldığında daha geçerli ve güvenilir değildir.

Veri toplama araçları bakımından tezlerin tamamında ortak olan nokta MEB(2008)’in belirlediği Özel Alan Yeterlikleri temel alınarak oluşturulan anket formlarıdır. Bunun yanında T1 tezinde Öz Yeterlik Ölçeği ve T4 tezinde California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tezlerin tamamında SPSS paket programı kullanılmıştır. SPSS programı verilerin istatistikî sonuçlara dönüştürülmesi için kullanılan bir programdır. Çalışmaların tamamında veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t-testi ve varyans analizi yardımıyla yorumlanmıştır.

Tablo 3: Tezlerin Problem Cümleleri ve Alt Problemleri

Tez Kodu	Problem Cümlesi	Alt Problemler
T1	Türkçe öğretmen adaylarının özel alan yeterlik ve öz yeterlik algıları cinsiyete, öğretim şekline ve Agno’ya göre farklılaşmakta mıdır?	1.Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır? 2.Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algıları öğretim şekline göre farklılaşmakta mıdır? 3.Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algıları AGNO’ya göre farklılaşmakta mıdır? 4.Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlik algıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır? 5.Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlik algıları öğretim şekline göre farklılaşmakta mıdır? 6.Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlik algıları AGNO(Ağırlıklı Not Ortalaması)’ya göre farklılaşmakta mıdır?
T2	Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?	1. Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir? 2. Türkçe öğretmenlerinin öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir? 3. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişimi sağlamaya yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?

4. Türkçe öğretmenlerinin okul, aile ve toplumla iş birliği yapma yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?
5. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, mezun olunan bölüm değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
8. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, hizmet yılı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

T3

Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1. Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?
2. Türkçe öğretmenlerinin öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?
3. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişimi sağlamaya yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?
4. Türkçe öğretmenlerinin okul, aile ve toplumla iş birliği yapma yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri nedir?
5. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, eğitim durumu değişkenine göre

		farklılaşmakta mıdır? 7. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, mezun olunan bölüm değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? 8. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, hizmet yılı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? 9. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri, hizmet yeri değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
T4	Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve özel alan yeterlilik düzeyleri yaş, cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?	1. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimi düzeyleri nedir? 2. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri nedir? 3. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve özel alan yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark (bir ilişki) var mıdır? 4. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri puanları; a) Yaş değişkeni, b) Cinsiyet değişkeni, c) Kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? 5. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri puanları; a) Yaş değişkenine, b) Cinsiyet değişkenine, c) Kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 3 incelendiğinde tezlerin tamamında ana problemin öğretmenlerin öz yeterliliklerini belirlemek olduğu görülmektedir. T2 ve T3 tezlerinde sadece özel alan yeterlikleri belirlenerek bazı değişkenlere göre incelenmişlerdir. T1 tezinde özel alan yeterliğine ek olarak öz yeterlik de belirlenmiş ve bazı değişkenlerle ilişkisine bakılmıştır. T4 tezinde ise özel alan yeterliğiyle beraber öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri belirlenmiş ve bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. T4 tezinde diğer tezlerden farklı olarak eleştirel düşünme ve özel alan yeterliği arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bütün tezlerde ilişkisi incelenen değişkenlerin bir iki farkla aynı olduğu göze çarpmaktadır. T4 tezi haricindeki diğer üç tezde özel alan yeterlikleri belirlenmiş ve yeterliklerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, kıdem, mezun olunan bölüm, hizmet yeri değişkenlerinden etkilenip etkilenmediği araştırılmıştır. T4 tezi de aynı araştırmaları yapmış, bu araştırmalara ek olarak eleştirel düşünme becerisi değişkenini işe koşturmuştur.

Tablo 4: *Alt Problemler Bazında Sonuçlar*

Tez Kodu	Sonuçlar
----------	----------

T1	<ol style="list-style-type: none">1. Özel Alan Yeterliği -Cinsiyet İlişkisi: Farklılaşma yok.2. Özel Alan Yeterliği-Öğrenim Şekli(1.Öğretim-2.Öğretim) İlişkisi: Farklılaşma yok.3. Özel Alan Yeterliği-AGNO İlişkisi: Not aralığı 3.50-4.00 olan grup lehine anlamlı fark vardır.
T2	<ol style="list-style-type: none">1.Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini geliştirmeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: %60,9-%97,4 Katılıyorum.2. Türkçe öğretmenlerinin öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: %87,8-78,9 Katılıyorum.3. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişimi sağlamaya yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: %96,2-55,1 Katılıyorum.4. Türkçe öğretmenlerinin okul, aile ve toplumla iş birliği yapma yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: %96,8-%60,95. Özel Alan Yeterliği-Cinsiyet İlişkisi: Farklılaşma yok.6.Özel Alan Yeterliği-Eğitim Durumu İlişkisi: Farklılaşma yok.7. Özel Alan Yeterliği-Mezun Olunan Bölüm İlişkisi: Farklılaşma yok.8.Özel Alan Yeterlik-Hizmet Yılı İlişkisi: Farklılaşma yok.
T3	<ol style="list-style-type: none">1.Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini geliştirmeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: Yeterli(3,44)2. Türkçe öğretmenlerinin öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: Yeterli(3,74).3. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişimi sağlamaya yönelik yeterliklere sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: Kısmen yeterli(3,13).4. Türkçe öğretmenlerinin okul, aile ve toplumla iş birliği yapma yeterliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri: Kısmen yeterli(2,91)5. Özel Alan Yeterliği-Cinsiyet İlişkisi: Kadın öğretmenler lehine fark var.6.Özel Alan Yeterliği-Eğitim Durumu İlişkisi: Yüksek lisans lehine anlamlı fark var.7. Özel Alan Yeterliği-Mezun Olunan Bölüm İlişkisi: Eğitim fakültesi lehine anlamlı fark var.8.Özel Alan Yeterlik-Hizmet Yılı İlişkisi: 0-5 yıl kıdem lehine anlamlı fark var.9.Özel Alan Yeterlik-Hizmet Yeri İlişkisi: Daha merkezi yerler lehine anlamlı fark var.
T4	<ol style="list-style-type: none">1. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimi düzeyleri: 195 Puan (240 puan altı düşük sayılmaktadır)

2. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri: Ortalamanın üzerinde.
3. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve özel alan yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki: Olumlu ilişki.
4. Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri puanları ile
 - a) Yaş değişkeni ilişkisi: Anlamlı bir farklılaşma yok.
 - b) Cinsiyet değişkeni ilişkisi: Anlamlı bir farklılaşma yok.
 - c) Kıdem değişkeni ilişkisi: Anlamlı bir farklılaşma yok.
5. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri puanları ile
 - a) Yaş değişkeni ilişkisi: Anlamlı bir farklılaşma yok.
 - b) Cinsiyet değişkeni ilişkisi: Bayanlar lehine fark var.
 - c) Kıdem değişkeni ilişkisi: Anlamlı bir farklılaşma yok.

Tablo 4’te tezlerin alt problemlerine ilişkin sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde T1 tezini bulgularında özel alan yeterlik ile cinsiyet ve öğrenim şekline göre farklılaşma olmazken, AGNO bakımından 3,50-4,00 grubu lehine anlamlı farklılık vardır.

T2 tezinin bulgularına göre Türkçe öğretmenleri özel alan yeterliklerine büyük oranda sahip olduklarını düşünmektedirler. Bu algı cinsiyet, eğitim durumu, mezun olunan bölüm ve hizmet yılı değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır.

T3 tezinin bulgularına göre Türkçe öğretmenleri kendilerini yeterli olarak görmektedir. Bu algı bayan öğretmenler, yüksek lisan yapmış öğretmenler, 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ve daha merkezi yerlerde görev yapan öğretmenler lehine farklılaşmaktadır.

T4 tezinin bulgularına göre Türkçe öğretmenleri düşük eleştirel düşünme eğilimine sahiptir. Ancak özel alan yeterlilik düzeylerine yönelik algıları ortalamanın üzerindedir. Eleştirel düşünme eğilimi yaşa, cinsiyete ve kıdeme göre farklılaşmamaktadır. Özel alan yeterlik algısı ise bayanlar lehine farklılık göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında MEB(2008)’in yayınladığı ‘Türkçe Öğretmen Özel Alan Yeterlikleri’ni temel alarak öğretmen yeterlikleri üzerine çalışılmış 4 adet yüksek lisans tezi yöntem, problem, alt problemler ve sonuçlar bakımından incelemeye tabi tutulmuş ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak ilgililere önerilerde bulunulmuştur.

Tezlerin yöntemleri bir birlerine benzerdir. Çünkü tezlerin amaçları benzerdir. Bu amaç var olan bir durumu ortaya koymaktır. Bu yönüyle tezler nitel araştırmanın betimsel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Üzerinde çalışılan örneklem grupları da aynıdır. Sadece T1 tezinde örneklem olarak öğretmen adayları ele alınmıştır. Diğer üç tezde ise görevli Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Veri toplama ve çözümleme de yöntemler neredeyse aynıdır. Bu durumda tezlerin farklılık arz eden noktaları örneklem seçimleri ve örneklem sayısal büyüklüğüdür.

Tezlerde cevap aranan sorular gene bir birinin benzeridir. Öğretmenlerin özel alan yeterlikleri ve bu yeterliklerin cinsiyet, kıdem, öğrenim durumu gibi değişkenlere göre incelenmesi bütün tezlerde ortak noktadır. T1 ve T4 tezlerinde bu sorulara ek olarak öz yeterlik ve eleştirel düşünme becerisi işe koşulmuştur.

Tezlerin sonuçları büyük ölçüde birbirini destekler niteliktedir. Tezlerin tamamında öğretmenler kendilerini özel alan yeterliğine sahip olarak nitelendirmişlerdir. T3 tezi haricindeki tezlerde özel alan yeterliği ile cinsiyet, mezun olunan bölüm, yaş, kıdem vb. değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sonuçlarda dikkati çeken bir nokta öğretmenlerin eleştirel düşünme becerisine düşük oranda sahip olduğudur. Diğer dikkat çeken nokta ise AGNO ile özel alan yeterlik algısı arasında olumlu bir ilişki söz konusudur.

Bahsedilen sonuçlardan yola çıkılarak bazı öneriler getirilebilir. Bunlar:

1. Bütün tezlerde yeterliklerin belirlenmesinde öğretmen görüşleri dikkate alınmıştır. Ancak öğretmeni nesnel bir şekilde dışarıdan değerlendiren bir uygulama yapılmamıştır. Bu tür bir çalışma alana katkı sunacaktır.
2. Öğretmeler kendilerini bazı konularda kısmen yeterli görmektedir. Bu konular net bir şekilde belirlenip gerek öğretmen yetiştiren okullara gerek görev esnasında öğretmenlerin yeterliği ile ilgilenen kurumlara raporlar sunulabilir.
3. Öğretmenlerin eleştirel düşünme becerileri düşük olarak nitelendirilmiştir. Bu tezlerin güvenilirliği açısından ironik bir durumdur. Çünkü tezlerin temel mantığı öğretmenlerin kendilerini eleştirmesi sağlanarak bir sonuca ulaşmaktır. Bu durum tezlerin sonuçlarına karşı soru işareti doğurmaktadır. Eleştirel düşünmeyi hayatın her alanında aktif kılmak bir önceliktir. Türkçe dersinin amaçlarının başında bu beceriyi geliştirmek gelmektedir (MEB, 2006). Bu dersin öğretmenlerinin bu beceriye toplumun diğer üyelerinden daha fazla sahip olması gerekir. Bu yönde ilgili her kurumun gerekli önlemleri alması şarttır.
4. T3 tezinde kıdem değişkenine göre nispeten kıdemsiz öğretmenlerin kendilerini daha yeterli görmeleri ilginç bir durumdur. Bu durumun sebeplerinin araştırılması farklı bir çalışmanın konusu yapılabilir.

Kaynaklar

- Aksoy, G., & Doymuş, K. (2011). Fen ve Teknoloji Dersi Uygulamalarında İşbirlikli Okuma-Yazma-Uygulama Tekniğinin Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2) , 381-397.
- Albayrak, M. (2001). İlköğretim Okullarının 1.Kademesinden 11.Kademesine Geçişte Matematik Eğitimi İle İlgili Ortaya Çıkan Problemler. IV.Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi Kongre Kitabı (s. 513-517). Ankara: MEB Yayınları.
- Aslanoğlu, A. E. (2007). PIRLS 2001 Türkiye Verilerine Göre 4.Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileriyle İlişkili Faktörler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayat, N., Şekercioğlu, G., & Bakır, S. (2014). Okuduğunu Anlama ve Fen Başarısı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Eğitim ve Bilim, 39(176) , 457-466.
- Ceran, D., & Deniz, K. (2015). TEOG Sınavı Sorularının Okuma Becerisiyle Çözülebilme Düzeyi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 3(2) , 92-109.
- Dindar, H., & Demir, M. (2006). Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilgisi Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 3 , 87-96.

- Imam, O. A., Abas-Mastura, M., & Jamil, H. (2013). Correlation between Reading Comprehension Skills and Students' Performance in Mathematics. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, Vol.2, No.1 , 1-8.
- Karasar, N. (2014). *Blimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Keskin, H. K., & Baştuğ, M. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Okuma Çalışmalarında Yönlendirilmiş Okuma-Düşünme Aktivitesinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (2) , 1-12.
- Komisyon. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Komisyon. (2008). *Öğretmen Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: MEB Yayınları.
- Komisyon. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Özlük, Y. Ö. (2010). *Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği)*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Selçuk, B. (2013). *Türkçe Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Özel Alan Alan Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Muğla: Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sertsöz, T. (2003). *İlköğretim Okullarının 6. Sınıflarında Okuduğunu Anlama Davranışının Kazandırılmasının Matematik Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şengül, K. (2012). *Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri: Bir Durum Belirleme Çalışması*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tatar, E., & Soylu, Y. (2006). *Okuma-Anlamadaki Başarının Matematik Başarısına Etkisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma*. *Katamonu Eğitim Dergisi*, 14(2) , 503-508.
- Temizyürek, F., & Balcı, A. (2015). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (20113). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, İ. (2010). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Özel Alan ve Öz Yeterlik Algıları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Extended Abstract

Education is the most important concept in the modern life and in the future plans of a society, for the transfer of material and non-material elements of a nation is done through education. On the other hand, the most crucial part of an education system are the teachers in the sense that they have a role of applying the rules of education studies. There two factors for one to talk about education: teachers and students. The system doesn't demand a student to reach further competencies apart from minimum physically and cognitively gains because the aim of education is to qualify the students. But the same doesn't count for a teacher. One of the most vital issues in education field from yesterday to now is competencies of teachers.

Undoubtedly, these competencies and the role of the teachers have a very big role in applying education rules. For this, it is required that Turkish must be considered one step ahead of the other classes since language is the start of every single learning experience.

Tutorage is described as a special field profession focusing on management duties related to education of Turkey in 1739 Basic Law of National Education. The striking point in previous description is that the profession of a teacher has a wide range of aspects and requires expertise. According to Çetinkaya (2007) the qualification and the competencies of a teacher are playing a crucial role in successful educational activities to be fulfilled.

A Turkish teacher is a person who is specialized on the matter of teaching of Turkish language. Turkish class is native language to Turkish children, so teacher of Turkish language have much more accountability on education of this field. Moreover, gains of this class is not limited to only Turkish language learning. It has been rolled out with many different studies that the level of gains in Turkish classes affects other classes dramatically as well. (Albayrak,2001; Aslanoğlu 2007; Aksoy and Doymuş 2011; Bayat, Şekercioğlu and Bakır, 2014; Dindar and Demir, 2006; Imam, Abas-Mastura and Jamil, 2013; Keskin and Baştuğ, 2010; Özdemir, 2013; Sertöz, 2003; Tatar and Soylu, 2006; Ceran and Deniz, 2015). With this, the problem of competency of Turkish language teachers make up the education system.

Special Field Competencies of Turkish Language Teachers

Competence is defined as the internalized knowledge of a language that a speaker possesses and that enables the speaker to produce and understand the language. Ministry of National Education published the workshop on general teaching and special field competencies in 2008. In this study, criteria for teacher competences branch by branch after a general mentioning.

Special Field Competencies of Turkish language teacher consists of 5 proficiency areas, 25 sub-areas and 162 performance signs. These signs are called A1, A2 and A3. (MEB, 2008)

Level A1; consists of awareness of a teacher within the teaching applications related to a curriculum and of signs that show teacher's attitudes, knowledge and skills in teaching career.

Level A2; in addition to the awareness and knowledge in A1 level, A2 level consists of applications of matching teaching experiences with the curriculum requirements, diversify teaching methods and techniques regarding learners' motivation and need.

Level A3; consists of the performance signs that are added to successful teaching activities of previous level (A2) which need to be improved creatively. A teacher who meets these requirements may contribute to the field of education with creative and innovative activities and may cooperate to parents, colleagues and different institutions. (MEB, 2008).

Proficiency Areas

- a. Planning and Organising the process of teaching Turkish language: This area contains activities such as planning teaching procedure, setting up proper teaching environments with regard to common objectives, material preparation and using resources effectively. There are 4 competencies and 19 performance signs related to this title (MEB, 2008).

- b. Improving Language Skills: Designing activities to improve comprehension and expression, using language correctly and appropriately, paying regard to learners' needs, reflection of national points Atatürk about Turkish and national values are involved in this area.
- c. Assessment and Monitoring of Language Development: Assessment and monitoring activities of learners in the process of language development are involved in this area. There are 4 competencies and 27 performance signs related to these.
- d. Cooperation with School, Family and Society: With the aim of supporting education, cooperation with families, social leadership, school being centre of culture and learning and organizations at school are involved in this area. There are 5 competencies and 27 performance signs (MEB, 2008).
- e. Supporting Professional Development in Turkish Language: this area consists of activities towards professional development of teachers in the field of Turkish language education. There are 3 competencies and 23 performance signs (MEB, 2008). Teacher competencies are expected to be benefited in determining the strategies for teacher training, in pre service training programmes of The Council of Higher Education (YÖK), in in-service training, in selection of teachers, in evaluation of the success of teachers, in career development of teachers (MEB, 2008).

On the basis of 'Special Field Competencies of Turkish Language Teachers' so many master's degree studies have been done. The object of this study is to get solutions to the following by analysing method, problem statement, sub-problems and results:

Are studies similar/different to each other in terms of methodology?

Are studies similar/different to each other in terms of problem statement and sub problems?

Are studies similar/different to each other in terms of results?

Method

The Model of the Research

This research has been carried out in reference to qualitative research model. In a study held using screening model, the aim is to describe the topic (individual, object or a concept) as it is in normal conditions(Karasar, 2014;77).

In descriptive research, the researcher carries out activities to roll out the findings related to a topic (Karasar, 2014; Yıldırım and Şimşek,2013). Document analysis method is used with this aim.

Collecting Data and Analysis

Sample data of this research has been 4 master's degree dissertations taken from the database of YÖK. Common points of these four dissertations which are done at different times are that their focus is on the competencies of Turkish teachers and that they are done according to criteria which Ministry of National Education publishing named 'Special Field Competencies of Turkish Language Teachers'. Dissertations are named as T1, T2, T3 and T4 during this study.

These dissertations are to be examined and analysed in similarity criteria in terms of methodology, problems and sub problems and results.

Results and Suggestions

Four dissertations have been examined and analysed in similarity criteria in terms of methodology, problems and sub problems and results within the scope of ‘Special Field Competencies of Turkish Language teachers’ and suggestions have been made according to findings.

Methodology of four dissertations is similar because of the fact that the objectives are similar too. This objectives shows us a state. Within this aspect, dissertations are done qualitatively with descriptive model. It is seen that sample groups are also similar but only in T1 sample group are trainees. In others, views of in service Turkish Language teachers are observed. Methods used in collecting data and analysis are almost the same. Here, the difference among dissertations is that sample groups are selected from different cities and in different numbers.

Problem statements are also similar to each other. Common points of these four dissertations is that they are done according to gender, education level and seniority of teachers. In T1 and T4, there is an additional part to these questions in terms of self-efficacy and critical thinking.

Results highly tend to support each other. In all dissertations teachers have defined themselves as competent teachers in terms of special field. Except for T3, there is no relation between the variables such as gender, seniority, graduated department, age and special field competencies. A striking point of the study is that teachers have low levels of critical thinking ability. Another striking point is that there is a positive connection between AGNO and special field competencies.